

Cazurile de tortură și rele tratamente

Articole de interes:

- Cazurile de tortură și rele tratamente
- Situația în locurile de detenție din regiunea Transnistreană a Moldovei

În această ediție:

Cazurile de tortură și rele tratamente	1
Situația în locurile de detenție din regiunea Transnistreană a Moldovei	2

Human Rights Without Frontiers International/ Drepturile Omului fără Frontiere Internațional în colaborare cu Asociația Promo-LEX a publicat articolele trei și patru din seria de materiale dedicate drepturilor omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

În cadrul articolelor sunt abordate subiecte precum cazurile de tortură și rele tratamente și situația din locurile de detenție din regiunea de est a Moldovei.

Normele penale locale nu conțin definiția de „tortură”, aici regăsindu-se doar noțiunea de „istovire” (art.114 cod penal). Agravanta pedepsei pentru istovire este „cu aplicarea torturii”. În așa mod, victimele nu pot deplînge acțiunile reprezentanților structurilor ilegale pentru acțiunile de tortură.

Persoanele reținute/ arestate arbitrar de structurile ilegale sunt supuse diverselor forme de tortură

în *izolatoarele* de detenție și cabinetele *anchetatorilor* cu scopul de a depune mărturii. Persoane aflate în *custodia miliției* au declarat că au fost maltratate, fiind aplicate lovituri cu picioarele, obiecte contondente, bastoane de cauciuc în regiunea rinichilor sau fiind amenințate ori înscenată executarea lor prin împușcare, etc. Pentru a recunoaște vinovăția, victimele au fost izolate pe perioade diferite în carcere înguste, fără apă, alimentație, inclusiv acces la baie.

O altă formă de tortură este cea psihologică. Victimele sunt șantajate cu sechestrarea sau cauzarea unor prejudicii și suferințe rudelor, cu *detenția* în celule cu deținuți bolnavi de boli infecțioase, cu neacordarea ajutorului medical, etc. Grav este și faptul că din cauza condițiilor insuportabile de detenție sau comportamentului abuziv, deținuții sunt nevoiți să-și apere drepturile lor doar prin acțiuni de protest sub formă de: greva foamei sau automutila-

re (coaserea gurii, tăierea abdomenului). În mare parte, administrațiile închisorilor nu reacționează în nici un fel. Ca măsură disciplinară, acestora li se interzice ajutorul medical, întrevederi cu rudele sau primirea coletelor.

Cîteva exemple:

În izolatorul din Dubăsari, în 2011 cîțiva deținuți au declarat greva foamei pentru că medicii refuzau să-i acorde asistență medicală urgentă unui deținut care era într-o stare gravă. Mai mulți deținuți din închisoare nr.1 Hlinaia, r-nul Grigoriopol au declarat greva foamei pentru că în celulele lor, era foarte frig și nu a fost curățit WC-ul. Administrația și-a motivat acțiunile, drept metodă de reeducare a *condamnaților*. Un deținut a fost izolat pentru 30 zile în *carceră*, pentru că a chemat prin fereastra de la celula sa, membrii unei comisii care efectuau o vizită la *închisoarea* nr.3 Tiraspol. Cei lalți deținuți din celulă li s-au interzis întrevederile. Alt deținut a declarat

greva foamei protestînd împotriva comportamentului *anchetatorului* în dosarul său. În toate cazurile respective au fost sesizate autoritățile și organele de drept constituționale, inclusiv structurile internaționale.

După cum a constat Raportorul special al ONU, Dl Manfred Nowak în raportul său, o problemă acută, care poate fi considerată ca formă de tratament inuman este modul de a transporta deținuții. Transferurile sunt asigurate de miliție, în autovehicule vechi, reprezentînd niște cuști din metal cu sau fără ferestre, înăuntru cărora pătrunde mirosul de gaze sau praf.

Aflarea în aceste cuști este insuportabilă pe timp de vară, din cauza supraîncălzirii metalului, iar pe timp de iarnă din

cauza frigului. Împreună cu deținuții sunt transportate și persoane bolnave. Pe drum, aceste autovehicule se defectează des, din cauza stării deplorabile tehnice.

Deținuții rămîn a fi izolați în cuști pentru toată perioada. Uneori, din cauza acestor rețineri, *judecătorii* amîneau ședințele pentru cîteva săptămîni sau luni.¹ Autovehiculele sunt alimentate la stațiile de alimentare cu gaz. În acest timp, deținuții se află în cușca din metal, iar gardienii părăsesc autovehiculul, pentru a se proteja de o eventuală explozie.

¹ http://www.un.md/news_room/pr/2009/PR_raport%20torture%20ro.pdf

Situația în locurile de *detenție* din regiunea Transnistreană a Moldovei

Instituțiile de detenție din regiunea transnistreană nu fac parte din sistemul penitenciar al Republicii Moldova. Nici autoritățile constituționale și nici organizațiile internaționale practic nu au acces liber în aceste instituții. În așa mod, aceste instituții pot fi considerate particulare, deoarece sunt ilegale și conduse de persoane care și-au asumat atribuțiile respective.

Potrivit unor informații ale *departamentului instituții penitenciare* din regiunea transnistreană în 2011 în cele 3 colonii pentru maturi, 1 colonie pentru minori, una pentru femei și o închisoare se numărau cca 2819 de deținuți, adică cca **508** persoane deținute **la 100000 locuitori**. Pentru comparație, în restul Republicii Moldova se numără cca 6300 de deținuți în 19 penitenciare, adică cca **180** deținuți la 100000 locuitori. În statele membre ale CoE conform datelor din 2008 media este de **105**)¹.

¹ http://www.un.md/key_doc/pub/doc/romanian/A%20HRC%2010%2044%20Add%203%20torture%20Moldova_ROM.pdf

Din cele 2819 persoane 165 sunt femei, 83 minori, 70 bolnavi de tuberculoză, 167 bolnavi de HIV/SIDA și 671 se află în *izolatoare preventive*. Din surse neoficiale, numărul deținuților ar fi mult mai mare, avînd în vedere suprapopularea acestora (suprafața medie pentru un deținut este de doar 2 m²)². Spre exemplu: În închisoarea nr.1 de la Hlinaia sunt 1000 deținuți, în închisoarea nr.3 de la Tiraspol – 1100 deținuți, în închisoarea nr.2 din Tiraspol – cca 1120 deținuți. Condițiile de detenție în *închisorile* și *izolatoarele* din regiune nu corespund exigențelor internaționale sau cel puțin cerințelor medii de „cazare” a persoanelor pe termen lung.

Din declarațiile unor deținuți și rude:

Unul din *izolatoarele* de la Tighina (Bender) reprezintă un subsol, ce se află la 2 etaje în pămînt.

² <http://pmr.name/catnews/nr2-pridnestrove/38610-v-pridnestrove-namereni-reshit-problemu-plohih-usloviy-dlya-grajdan-v-izolyatorah-vremennogo-soderjaniya.html>

Acesta este iluminat artificial continuu, deținuții fiind lipsiți de lumina zilei. Nu există vreun sistem de ventilare (deținuții au posibilitatea să aerisească celula, doar prin fereastra de la ușă, în timpul când li se transmite alimentația).

Alimentația este de o calitate foarte proastă, cu moluște și gunoaie, deseori deținuții refuză să o consume pe motiv că în ea se introduc careva substanțe. WC-ul din celulă este un vas cu capac. În izolator există și un WC comun, alături de baie, care nu a fost curățit de mult timp, iar mirosul neplăcut persistă în *izolator*.

Baia este o odaie aparte, unde există 3 lavoare și 2 cratițe (1 din fier și 1 din plastic), apa este doar rece, pereții umezi cu mușcaii (pe alocuri cresc mușchi). Deținuții se spală în comun (femei cu bărbați) în una din aceste cratițe. În celulă nu există apă curgătoare, astfel încât deținuții își i-au cu sine în sticle de plastic apă pentru toată ziua. Baia, totodată este și locul de plimbare. Celulele sunt din beton, foarte reci și umede, podeaua la fel este din beton. Patul este o platformă din lemn, amplasat de-a lungul unui perete.

Nu există careva așternuturi. Asistentul medical îi vizitează foarte rar, întrebându-i despre necesitățile deținuților prin fereastra ușii celulei (nu îi examinează nemijlocit), dar le recomandă să nu solicite nimic, deoarece nu dispune de medicamente. Din cauza mirosului neplăcut, deținuții sunt nevoiți să fumeze des.

În celule unui *izolator* din Tiraspol persista un miros de transpirație și mușcaii; nivelul de umiditate în celule este înalt; WC din celule sunt într-o stare deplorabilă și degajează miros puternic; podeaua este din beton și nu este acoperită; lipsesc produse de igienă; în celule, preponderent sunt instalate doar lavoare ruginite din care apa picura în permanență.

Apa, de asemenea este ruginită, iar deținuții sunt obligați să o bea. Deținuții își spală și usucă lenjeria chiar în celulă. Este imposibil de dormit din cauza suprapopulării celulei și din cauza insectelor. Accesul la duș este permis doar o singură dată pe săptămână. Sălile de duș sunt insalubre, existând cazuri de infecție cu micoză la picioare. Plimbările în aer liber sunt limitate la o oră pe zi.

În închisoarea Hlinaia, din cauza apei impurificate și necalitative, deținuții se plâng de dureri dentare, intestinale și afecțiuni dermatologice grave. Informații privind condițiile de detenție în această închisoare sunt descrise în Decizia CtEDO în cazul Ilașcu și alții v Moldova și Rusia (§ 434-454).

Accesul la asistența medicală este necorespunzător, în unele *centre de detenție* nu există nici medicamente și nici personal medical competent. Din surse neoficiale, deseori mor deținuți bolnavi de tuberculoză sau alte maladii grave în una din *închisorile* din regiune din lipsa asistenței medicale. Pentru tratarea tuberculozei în *instituțiile de detenție* din regiune este doar un singur medic de profil. Programul lui de muncă este destul de încărcat, iar din cauza lipsei aparatelor specializate, acesta deseori nu-i poate ajuta pe bolnavi. În mare parte, deținuții sunt nevoiți singuri să se trateze. Potrivit unui regulament intern local, pentru 50 de deținuți se permite utilizarea doar a unui singur foarfece. Probabilitatea de infecție în astfel de condiții este evidentă.

Primele două articole din această serie de materiale pot fi consultate în Newsletter-ele Promo-LEX Nr. 52 și Nr. 54 pe pagina web a Asociației Promo-LEX, www.promolex.md, secțiunea e-buletin.

Promo - LEX

Promovarea democrației și a drepturilor omului

Coordonator ediție:

Carolina Bondarciuc

E-mail: crdt@promolex.md

Web: www.promolex.md

Tel/Fax: (373 22) 45-00-24

GSM: 069637849

Asociația Promo-LEX este o organizație non-guvernamentală, apolitică și non-profit, axată pe promovarea valorilor democratice și a standardelor internaționale recunoscute în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova, inclusiv în regiunea transnistreană.

Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea și apărarea drepturilor omului și prin consolidarea Societății Civile.

Asociația Promo-LEX continuă să ofere consultanță juridică gratuită pe probleme ce țin de efectuarea serviciului militar pentru tinerii din regiunea Transnistreană.

Pentru întrebări sau sesizări cu privire la încălcarea drepturilor recruților contactați: tel: 373 (22) 45-00-24; email: tiras.army@gmail.com

Punctele de vedere exprimate în această publicație aparțin autorilor și nu pot fi interpretate sub nici o formă ca reflectând opinia Fondului Național pentru Democrație (NED).